

Nr 72

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändring i sjölagen m. m.

Genom en den 23 oktober 1970 dagtecknad proposition, nr 185, har Kungl. Maj:t, under återopande av propositionen bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över justitieärenden och lagrådets protokoll, föreslagit riksdagen att antaga vid propositionen följande förslag till

- 1) lag om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1),
- 2) lag om ändring i lagen (1901: 26 s. 1) om in-teckning i fartyg,
- 3) lag om ändring i sjömanslagen (1952: 530),
- 4) lag om ändring i föräldrabalken,
- 5) lag om ändring i lagen (1969: 618) om fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås vissa ändringar i bestämmelserna om forum i sjörättsmål. Enligt nuvarande lag tas sådana mål upp av rådhusrätt eller vissa häradsrätter. Enligt förslaget skall sjörättsmål som huvudregel koncentreras till sju tingsrätter i landet. Mål som uteslutande rör annat fartyg än handels- eller fiskefartyg får dock tas upp av tingsrätt som är behörig enligt allmänna regler i rättegångsbalken. Undantagsregeln får främst betydelse för nöjes- och fritidstrafiken. Lagstiftningen, som delvis hänger samman med underrättsreformen, föreslås träda i kraft den 1 januari 1971.

Lagförslagen är av följande lydelse (s. 2—11).

1) Förslag

till

Lag

om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1)

Härigenom förordnas i fråga om sjölagen (1891: 35 s. 1)¹,
dels att i 60, 70, 296, 297, 299, 302, 304, 308, 310—313, 315, 317 och
 330 §§ orden "sjöfartsstyrelsen" och "styrelsen" skall bytas ut mot "sjö-
 fartsverket" respektive "verket",
dels att i 314 § ordet "underrätt" skall bytas ut mot "tingsrätt",
dels att i 330 § ordet "telestyrelsen" skall bytas ut mot "televerket",
dels att 3, 231, 305, 307, 316 och 336—343 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.²

Har den, för vars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande givit eller utfäst sig att giva varvsägaren eller byggmästaren förskott av penningar eller byggnadsämnen, äge han, när avhandling därom upprättats, att låta den intagas, *om byggnaden verkställs i stad med rådhusrätt, i rådhusrättens protokoll och eljest i protokollet hos närmaste rådhusrätt; och njute sedan förmånsrätt, som i 17 kap. handelsbalken sägs.*

Har den, för vars räkning fartyg bygges, för byggnadens verkställande givit eller utfäst sig att giva varvsägaren eller byggmästaren förskott av penningar eller byggnadsämnen, äge han, när avhandling därom upprättats, att låta den intagas i protokollet hos *Stockholms tingsrätt; och njute sedan förmånsrätt enligt 17 kap. handelsbalken.*

231 §.³

Anspråk på — — — — — bärgningsföretaget slutförts.

Twist om gottgörelse, som avses i första stycket, prövas av sjömansnämnden i *Stockholms sjömanshusdistrikt*. Talan må ej föras mot nämndens beslut i sådan twist.

Twist om gottgörelse, som avses i första stycket, prövas av sjömansnämnden. Talan må ej föras mot nämndens beslut i sådan twist.

¹ Senaste lydelse av 60, 70, 296, 297, 299, 302, 304, 308, 310—315, 317 och 330 §§ 1967: 48.

² Senaste lydelse 1964: 658.

³ Senaste lydelse 1964: 728.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

305 §.¹

Sjöförklaring inom riket hålles av den allmänna underrätten för Luleå, Sundsvall, Stockholm, Kalmar, Malmö, Göteborg eller Karlstad. Behörig är den domstol som är närmast den hamn eller ort där sjöförklaring skall äga rum enligt 304 §. Konungen äger dock för viss hamn förordna att annan av domstolarna skall vara behörig, om det är ändamålsenligt med hänsyn till trafikförbindelser och övriga förhållanden.

Om annat ————— av domstolsärenden.

Vid sammanträde för sjöförklaring skall rätten bestå av en lagfaren domare såsom ordförande samt två personer som äro kunniga och erfarna i sjöväsendet. Åtminstone en av de senare bör hava grundlig erfarenhet från tjänst som fartygs- eller maskinbefäl på handelsfartyg och nyligen hava utövat sådan tjänst. Rätten utser för varje sjöförklaring de särskilda ledamöterna från en förteckning, som *sjöfartsstyrelsen* årligen upprättar för varje *fartygsinspektionsdistrikt*. Förteckningen skall upptaga minst tjugo personer. Om biträde av person med särskild sakkunskap i visst fall är ändamålsenligt, äger rätten tillkalla sådan person att inträda såsom ytterligare ledamot i rätten, även om han ej är upptagen i förteckningen. Särskild ledamot skall vara svensk medborgare och hava fyllt *tjugofem* år. Den som är omyndig eller i konkursstillstånd får ej vara ledamot. Särskild ledamot äger uppbära ersättning av allmänna medel enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

I Danmark ————— landets lag.

I övrigt ————— norsk konsul.

I fråga ————— meddelas vitesföreläggande.

Sjöförklaring inom riket hålles av Luleå, Sundsvalls, Stockholms, Kalmar, Malmö, Göteborgs eller Karlstads tingsrätt. Behörig är den domstol som är närmast den hamn eller ort där sjöförklaring skall äga rum enligt 304 §. Konungen äger dock för viss hamn förordna att annan av domstolarna skall vara behörig, om det är ändamålsenligt med hänsyn till trafikförbindelser och övriga förhållanden.

————— av domstolsärenden.

Vid sammanträde för sjöförklaring skall rätten bestå av lagfaren domare såsom ordförande samt två personer som äro kunniga och erfarna i sjöväsendet. Åtminstone en av de senare bör hava grundlig erfarenhet från tjänst som fartygs- eller maskinbefäl på handelsfartyg och nyligen hava utövat sådan tjänst. Rätten utser för varje sjöförklaring de särskilda ledamöterna från en förteckning, som *sjöfartsverket* årligen upprättar för varje *sjöfartsinspektionsdistrikt*. Förteckningen skall upptaga minst tjugo personer. Om biträde av person med särskild sakkunskap i visst fall är ändamålsenligt, äger rätten tillkalla sådan person att inträda såsom ytterligare ledamot i rätten, även om han ej är upptagen i förteckningen. Särskild ledamot skall vara svensk medborgare. Den som är omyndig eller i konkurstillstånd får ej vara ledamot. Särskild ledamot äger uppbära ersättning av allmänna medel enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

¹ Senaste lydelse 1967: 48.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

307 §.¹

När anmälan — — — — — på fartyget.
 Till sammanträde — — — — — genom befälhavaren.
 Befälhavaren skall — — — — — vid vite.

I den mån det kan ske skola sakägarna genom särskilda meddelanden underrättas om tid och plats för sammanträdet samt var och när anmälningen om sjöförklaring med därtill hörande handlingar finnes tillgänglig. *Sjöfartsstyrelsen* skall alltid underrättas om tid och plats för sammanträdet. Gäller sjöförklaringen händelse, som angår säkerheten på fartyg, skall även *fartygsinspektören* underrättas.

I den mån det kan ske skola sakägarna genom särskilda meddelanden underrättas om tid och plats för sammanträdet samt var och när anmälningen om sjöförklaring med därtill hörande handlingar finnes tillgänglig. *Sjöfartverket* skall alltid underrättas om tid och plats för sammanträdet. Gäller sjöförklaringen händelse, som angår säkerheten på fartyg, skall även *överinspektören i sjöfartsinspektionsdistriktet* underrättas.

De särskilda — — — — — annan synpunkt.

316 §.¹

För varje *fartygsinspektionsdistrikt* skall finnas förteckning över personer, som äro skickade att utföra uppdrag att besiktiga fartyg eller last. Förteckningen upprättas årligen av *sjöfartsstyrelsen* och hålles tillgänglig hos de underrätter som *sjöfartsstyrelsen* föreskriver.

För varje *sjöfartsinspektionsdistrikt* skall finnas förteckning över personer, som äro skickade att utföra uppdrag att besiktiga fartyg eller last. Förteckningen upprättas årligen av *sjöfartverket* och hålles tillgänglig hos de underrätter som *sjöfartverket* föreskriver.

336 §.¹

Rådhusrätt är första domstol i mål, som skall bedömas efter denna lag. Om häradsrätts behörighet i vissa fall att upptaga sådant mål gälla särskilda bestämmelser.

Första domstol i tvistemål rörande förhållande som avses i denna lag är Luleå, Sundsvalls, Stockholms, Kalmar, Malmö, Göteborgs eller Karlstads tingsrätt. Detsamma gäller brottmål i fråga om gärning som avses i denna lag, även om gärningen är belagd med strängare straff i brottsbalken.

Rör mål som anges i första stycket uteslutande annat fartyg än handelsfartyg eller fiskefartyg, får målet upptagas även av tingsrätt som är behörig enligt 10 eller 19 kap. rättegångsbalken.

¹ Senaste lydelse 1967: 48.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

337 §.¹

Bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet äga motsvarande tillämpning i fråga om rådhusrätts behörighet att upptaga tvistemål enligt denna lag. Talan får även väckas vid rådhusrätten i den ort där fartyget finnes. När säkerhet för fordran ställts hos myndighet till befrielse från kvarstad eller annan handräckning, får talan väckas vid rådhusrätten i den ort där säkerheten ställts. Talan angående fordran som säkerheten avsett får väckas vid sistnämnda rådhusrätt, även om säkerheten frigivits. Finnes ej rådhusrätt i ort, där svaranden kunnat sökas enligt vad som nu sagts, får talan väckas vid den rådhusrätt som är närmast den orten.

I fråga om behörigheten för de tingsrätter som anges i 336 § första stycket att upptaga tvistemål enligt denna lag äga bestämmelserna om laga domstol i tvistemål i allmänhet motsvarande tillämpning. Talan får även väckas vid den av tingsrätterna som är domstol för den ort där fartyget finnes. Har säkerhet för fordran ställts hos myndighet till befrielse från kvarstad eller annan handräckning, får talan väckas även vid den av tingsrätterna som är domstol för den ort där säkerheten ställts. Talan angående fordran som säkerheten avsett får väckas vid sistnämnda tingsrätt, även om säkerheten frigivits.

Om domstolen för den ort där svaranden enligt i första stycket angivna grunder kunnat sökas icke är tingsrätt som anges i 336 § första stycket, väckes talan vid den av dessa tingsrätter som är närmast den orten.

Äro flera — — — — — rederiets hemvist.

338 §.¹

Bestämmelserna om laga domstol i brottmål i allmänhet äga motsvarande tillämpning i fråga om rådhusrätts behörighet att upptaga brottmål enligt denna lag. Finnes ej rådhusrätt i ort, vid vars domstol den misstänkte haft att svara enligt vad som nu sagts, får åtal väckas vid den rådhusrätt som är närmast den orten.

I fråga om behörigheten för de tingsrätter som anges i 336 § första stycket att upptaga brottmål som där avses äga bestämmelserna om laga domstol i brottmål i allmänhet motsvarande tillämpning. Om domstolen för den ort där den misstänkte enligt vad som nu sagts haft att svara icke är någon av nämnda tingsrätter, väckes åtal vid den av dessa tingsrätter som är närmast den orten.

339 §.¹

Talan mot dispasch föres genom klander hos rådhusrätten i den ort där dispaschen är utgiven.

Talan mot dispasch föres genom klander hos tingsrätten för den ort där dispaschen är utgiven.

Dispasch, som — — — — — till efterrättelse.

¹ Senaste lydelse 1967: 48.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

340 §.¹

Rådhusrätt är i dispaschmål domför med tre eller högst fyra lagfarna domare jämte tre särskilda ledamöter utsedda enligt 341 §. *Rådhusrätten* är dock domför med en lagfaren domare vid prövning om klander skall avvisas och vid sådan handläggning som avser måls beredande eller som enligt 341 och 343 §§ ankommer på *rådhusrätten*.

Tingsrätt är i dispaschmål domför med tre eller högst fyra lagfarna domare jämte tre särskilda ledamöter utsedda enligt 341 §. *Rätten* är dock domför med en lagfaren domare vid prövning om klander skall avvisas och vid sådan handläggning som avser måls beredande eller som enligt 341 och 343 §§ ankommer på *tingsrätten*.

341 §.¹

För *stad*, vars *rådhusrätt* äger upptaga dispaschmål, upprättar *sjöfartsstyrelsen* årligen en förteckning, vari upptagas minst tolv personer, som äro kunniga i handel och sjöfart och som äro skickade att tjänstgöra som särskilda ledamöter i dispaschmål. Bland dem som upptagits i denna förteckning utser rätten för varje mål tre för tjänstgöring som särskilda ledamöter. Om på grund av förfall eller annat hinder föreskrivet antal ledamöter ej kan utses från förteckningen, utser rätten annan lämplig person att vara särskild ledamot.

Särskild ledamot skall vara svensk medborgare och *hava fyllt tjugofem år*. Den som är omyndig eller i konkurstillstånd får ej vara ledamot. Särskild ledamot äger uppbära ersättning av allmänna medel enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

För *domsaga*, vars *tingsrätt* äger upptaga dispaschmål, upprättar *sjöfartsverket* årligen en förteckning, vari upptagas minst tolv personer, som äro kunniga i handel och sjöfart och som äro skickade att tjänstgöra som särskilda ledamöter i dispaschmål. Bland dem som upptagits i denna förteckning utser rätten för varje mål tre för tjänstgöring som särskilda ledamöter. Om på grund av förfall eller annat hinder föreskrivet antal ledamöter ej kan utses från förteckningen, utser rätten annan lämplig person att vara särskild ledamot.

Särskild ledamot skall vara svensk medborgare. Den som är omyndig eller i konkurstillstånd får ej vara ledamot. Särskild ledamot äger uppbära ersättning av allmänna medel enligt bestämmelser som meddelas av Konungen.

342 §.¹

Vill någon klandra dispasch, skall han inom fyra veckor från dispaschens dag till *rådhusrätten* inkomma med klanderinlaga. Med de avvikelser som följa av tredje stycket i denna paragraf äga i övrigt bestämmelserna i 52 kap. 2, 3, 5, 6 och 8—12 §§ rättegångsbalken motsva-

Vill någon klandra dispasch, skall han inom fyra veckor från dispaschens dag till *tingsrätten* inkomma med klanderinlaga. Med de avvikelser som följa av tredje stycket i denna paragraf äga i övrigt bestämmelserna i 52 kap. 2, 3, 5, 6 och 8—12 §§ rättegångsbalken motsvarande

¹ Senaste lydelse 1967: 48.

(Nuvarande lydelse)

rande tillämpning i mål om klander av dispasch. Bestämmelse som avser hovrätt gäller därvid i stället *rådhusrätten*.

Upptages klander av dispasch, äger motpart utan avgift få ut en avskrift av klanderinlagan. Vill han bemöta klandret, skall han senast fyra veckor efter fullföljdstidens utgång till *rådhusrätten* inkomma med skriftlig förklaring. Om denna rätt att få del av klandret och att avgiva förklaring bör *rådhusrätten* sända meddelande till varje känd sakägare.

Rätten äger — — — — — genom utslag.

(Föreslagen lydelse)

tillämpning i mål om klander av dispasch. Bestämmelse som avser hovrätt gäller därvid i stället *tingsrätten*.

Upptages klander av dispasch, äger motpart utan avgift få ut en avskrift av klanderinlagan. Vill han bemöta klandret, skall han senast fyra veckor efter fullföljdstidens utgång till *tingsrätten* inkomma med skriftlig förklaring. Om denna rätt att få del av klandret och att avgiva förklaring bör *tingsrätten* sända meddelande till varje känd sakägare.

343 §.¹

Talan mot *rådhusrätts* utslag eller beslut i dispaschmål föres genom besvär till högsta domstolen. Vill någon anföra besvär, skall han inom fyra veckor från den dag, då utslaget eller beslutet meddelades, till *rådhusrätten* inkomma med besvärslaga. Beträffande klagandens skyldighet att nedsätta fullföljdsavgift och belopp till säkerhet för kostnadsersättning åt motpart samt i fråga om rättegången i övrigt äga bestämmelserna i 54 kap. 16—19 §§ och 56 kap. rättegångsbalken motsvarande tillämpning. Bestämmelse som avser hovrätt gäller därvid i stället *rådhusrätten*.

Talan mot *tingsrätts* utslag eller beslut i dispaschmål föres genom besvär till högsta domstolen. Vill någon anföra besvär, skall han inom fyra veckor från den dag, då utslaget eller beslutet meddelades, till *tingsrätten* inkomma med besvärslaga. Beträffande klagandens skyldighet att nedsätta fullföljdsavgift och belopp till säkerhet för kostnadsersättning åt motpart samt i fråga om rättegången i övrigt äga bestämmelserna i 54 kap. 16—19 §§ och 56 kap. rättegångsbalken motsvarande tillämpning. Bestämmelse som avser hovrätt gäller därvid i stället *tingsrätten*.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971, då lagen (1937: 306) om behörighet för häradsrätt att upptaga sjörättsmål upphör att gälla.

Äldre bestämmelser gäller i fråga om behörighet att handlägga mål enligt sjölagen (1891: 35 s. 1), om talan väckts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1967: 48.

2) Förslag

till

Lag

om ändring i lagen (1901: 26 s. 1) om inteckning i fartyg

Härigenom förordnas i fråga om lagen (1901: 26 s. 1) om inteckning i fartyg¹,

dels att 38 § skall upphöra att gälla,

dels att 3 § skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

3 §.²

Ärenden angående inteckning i fartyg upptagas av den inskrivningsdomare *vid* Stockholms rådstuvurätt som därtill är utsedd.

Ärenden angående inteckning i fartyg upptagas av den inskrivningsdomare *i* Stockholms domsaga som därtill är utsedd.

Över inteckningar — — — särskild inteckningsbok.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Äldre bestämmelser gäller i fråga om behörighet att handlägga mål enligt lagen (1901: 26 s. 1) om inteckning i fartyg, om talan väckts före ikraftträdandet.

3) Förslag

till

Lag

om ändring i sjömanslagen (1952: 530)

Härigenom förordnas i fråga om sjömanslagen (1952: 530),³

dels att 84 och 86 §§ skall upphöra att gälla,

dels att i 11, 43, 53, 69 och 74 §§ orden "sjöfartsstyrelsen" och "styrelsen" skall bytas ut mot "sjöfartsverket" respektive "verket",

dels att 68 och 85 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

¹ Senaste lydelse av 38 § 1937: 307.

² Senaste lydelse 1936: 226.

³ Senaste lydelse av 11, 43, 53, 69 och 74 §§ 1955: 390.

(Nuvarande lydelse)

(Föreslagen lydelse)

68 §.¹

Är i fall, som i 67 § första stycket sägs, befälhavaren eller sjömannen missnöjd med mönstringsförrättarens beslut, äger han, om beslutet meddelats av mönstringsförrättare i stad, där rådhusrätt finnes, hos denna rådhusrätt begära prövning av beslutet. Har beslutet meddelats av mönstringsförrättare utom riket eller här i riket å ort, där rådhusrätt ej finnes, må sådan begäran göras hos rådhusrätten vid fartygets ankomst till första hamn, där rådhusrätt finnes och där fartyget väntas ligga minst två dagar. Begäran, som nu sagts, skall göras så snart ske kan och i god tid före fartygets avgång. Vid prövningen skall rådhusrätten bestå av en lagfaren domare och nämnd; rätten vare domför med tre i nämnden.

Då prövning ————— ej föras.

Finner rätten ————— vidare handläggning.

Har prövning ————— stycket sägs.

85 §.

Om rådhusrätts behörighet att upptaga tvistemål enligt denna lag gäller i tillämpliga delar vad angående laga domstol i tvistemål i allmänhet är stadgat. Talan må ock väckas vid rådhusrätten i den ort där fartyget finnes. Är ej rådhusrätt å ort, där svarande enligt vad sålunda är föreskrivet må sökas, äger kåranden instämma tvisten till den rådhusrätt, som är närmast den orten. Finnes ej behörig domstol efter vad nu är sagt, må tvisten upptagas av rådhusrätten i fartygets hemort eller, om där ej är rådhusrätt, av den rådhusrätt, som är närmast.

Äro flera ————— rederiets hemvist.

Om behörighet för tingsrätt att upptaga tvistemål enligt denna lag gäller, utöver bestämmelserna i 10 kap. rättegångsbalken, att talan får väckas vid tingsrätten för den ort där fartyget finnes eller där fartyget har sin hemort.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Äldre bestämmelser gäller i fråga om behörighet att handlägga mål enligt sjömanslagen (1952: 530), om talan väckts före ikraftträdandet.

¹ Senaste lydelse 1958: 17.

4) Förslag
till
Lag
om ändring i föräldrabalken

Härigenom förordnas, att 20 kap. 36 § föräldrabalken skall ha nedan angivna lydelse.

(Nuvarande lydelse)¹

(Föreslagen lydelse)

20 KAP.

36 §.

I mål om äktenskaplig börd, *faderskap till barn utom äktenskap, barns egenskap av trolvningsbarn*, vårdnad, umgängesrätt, underhåll och omyndighetsförklaring eller dess hävande äger vad som föreskrives i 15 kap. 29 och 30 §§ giftermålsbalken motsvarande tillämpning.

I mål om äktenskaplig börd, vårdnad, umgängesrätt, underhåll och omyndighetsförklaring eller dess hävande äger vad som föreskrives i 15 kap. 29 och 30 §§ giftermålsbalken motsvarande tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Vid handläggning, som påbörjats före lagens ikraftträdande och för vilken enligt äldre bestämmelser kräves flera domare än en, samt vid överläggning och omröstning i anslutning till sådan handläggning skall äldre bestämmelser om rättens sammansättning och om omröstning alltjämt gälla.

¹ Härmed avses lydelsen enligt 1969: 257.

5) Förslag

till

Lag**om ändring i lagen (1969: 618) om fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap**

Härigenom förordnas, att 12 och 19 §§ lagen (1969: 618) om fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap skall ha nedan angivna lydelse.

*(Nuvarande lydelse)**(Föreslagen lydelse)***12 §**

Var och — — — — — i målet.

Bestämmelserna i 20 kap. 36 § första och andra styckena föräldrabalken gäller i mål om faderskap.

Bestämmelserna i 20 kap. 36 § samt 37 § första och andra styckena föräldrabalken gäller i mål om faderskap.

19 §

Bestämmelserna i 20 kap. 11 § föräldrabalken gäller när talan om underhållsbidrag föres i samband med mål om faderskap. Är endast en man instämmd, äger även bestämmelserna i 20 kap. 12, 39 och 40 §§ samma balk tillämpning.

Bestämmelserna i 20 kap. 11 § föräldrabalken gäller när talan om underhållsbidrag föres i samband med mål om faderskap. Är endast en man instämmd, äger även bestämmelserna i 20 kap. 12, 40 och 41 §§ samma balk tillämpning.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1971.

Vid handläggning, som påbörjats före lagens ikraftträdande och för vilken enligt äldre bestämmelser kräves flera domare än en, samt vid överläggning och omröstning i anslutning till sådan handläggning skall äldre bestämmelser om rättens sammansättning och om omröstning alltjämt gälla.

Allmänt om lagstiftningen

Genom lagen (1969: 244) om ändring i rättegångsbalken (prop. 1969: 44, 1LU 38, Rskr 283) har betydelsefulla reformer rörande underrättsorganisationen beslutats. Ändringarna, som med vissa undantag träder i kraft den 1 januari 1971, innebär bl. a. att underrättsorganisationen görs likformig för land och stad. De nuvarande härads- och rådhusrätterna skall ersättas av tingsrätter. Underrättsreformen medför att reglerna rörande forum i sjörättsmål, enligt vilka sådana mål skall tas upp av rådhusrätt eller vissa häradsrätter, måste ändras. Frågan om erforderlig översyn har uppdragits åt den år 1958 tillkallade sjölagskommittén¹ (tilläggsdirektiv se 1969 års riksdagsberättelse s. 35). Kommittén har i juni 1969 avgivit en promemoria med förslag till ändringar i reglerna om laga domstol och forum i allmänna sjörättsmål (Stencil Ju 1969: 18). Promemorian har remissbehandlats.

På grund av vad sålunda förekommit har inom justitiedepartementet upprättats förslag till lagar om ändring i sjölagen (1891: 35 s. 1), i lagen (1901: 26 s. 1) om inteckning i fartyg och i sjömanslagen (1952: 530). I detta sammanhang har också tagits upp förslag till ändring i forumbestämmelserna i föräldrabalken och lagen (1969: 618) om fastställande av faderskapet till barn utom äktenskap. Även dessa ändringar har samband med underrättsreformen.

De sålunda upprättade lagförslagen har remitterats till lagrådet. Vissa av lagrådet gjorda påpekanden har beaktats i de lagförslag som förelagts riksdagen.

Utskottet

Utskottet har icke funnit anledning till erinran mot Kungl. Maj:ts förslag och får därför hemställa,

att riksdagen bifaller propositionen nr 185.

Stockholm den 26 november 1970

På första lagutskottets vägnar:

ERIK ALEXANDERSON

Vid detta ärendes behandling har närvarit

från första kammaren: herrar Alexanderson (fp), Erik Svedberg (s), fröken Mattson (s), herr Svanström (cp), fru Lindström (s) och herr Helge Karlsson (s);

från andra kammaren: herrar Dockered (cp), Jönsson i Malmö (s), Hansson i Piteå (s), Sjöholm (fp), Oskarson (m), fru Bergander (s), herrar Polstam (cp) och Jadestig (s).